

Brachytherapie bij prostaatkanker

Inhoud

Pre-operatieve screening en anesthesie	4
De opname	4
De behandeling	5
Na de behandeling	6
Controleafspraken	6
Mogelijke risico's, complicaties en bijwerkingen	7
Vlak na de behandeling	7
Late bijwerkingen	7
Algemene richtlijnen na uw opname	8
Voeding	8
Activiteiten	8
Seksualiteit	8
Alcohol	8
Onderzoek van de endeldarm	9
Richtlijnen vanwege de radioactiviteit	9
Richtlijnen aangaande familieleden	9
Wanneer moet u meteen contact opnemen?	10
Wanneer gebeurt wat en waar moet u dan zijn?	10
Vragen	11
Contactgegevens	11

Brachytherapie bij prostaatkanker

Ter behandeling van uw prostaatkanker worden radioactieve zaadjes (Jodium-125) in de prostaat gebracht. De radioactieve zaadjes vernietigen de kankercellen in de prostaat. De zaadjes blijven ter plaatse en worden niet meer verwijderd. De jodium-zaadjes zijn zo gemaakt dat er geen radioactief materiaal uit kan komen. Deze behandeling wordt brachytherapie of een Jodium-implantatie genoemd.

In deze folder vindt u informatie over de behandeling en de bijwerkingen die kunnen optreden na de implantatie van radioactieve zaadjes in de prostaat. Ook bevat deze informatie over dieetmaatregelen, lichamelijke inspanning en maatregelen die u in acht dient te nemen omdat u behandeld wordt met radioactiviteit.

De folder is bedoeld als extra informatie naast het gesprek met uw behandelend arts. Het is goed om u te realiseren dat voor u persoonlijk de situatie anders kan zijn dan hier is beschreven.

Neem deze folder mee als u tijdens het eerste jaar na de implantatie een andere arts bezoekt.

Pre-operatieve screening en anesthesie

U wordt geopereerd en bent daarom doorverwezen naar de polikliniek Pre-operatieve screening. Op deze polikliniek bekijkt de anesthesioloog of de operatie voor u extra gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Dit noemen we pre-operatieve screening. Tijdens dit gesprek komen een aantal onderwerpen aan bod. Dit zijn onder andere de soort verdoving (anesthesie) en pijnstilling. Ook bespreekt u waarop u moet letten met eten, drinken en roken op de dagen rondom de operatie. Daarnaast maakt u afspraken over hoe u op die dagen uw medicijnen gebruikt. Dit geldt ook voor bloedverdunners. Bespreek het gebruik van bloedverdunners ook altijd met uw behandelend arts. Als u medicijnen gebruikt, neem dan een actueel medicijnoverzicht of medicijnpaspoort mee.

Op de polikliniek Pre-operatieve screening maken we indien mogelijk ook een afspraak als u voor behandeling in aanmerking komt.

Meer informatie over pre-operatieve screening en verdoving vindt u in de folder 'Anesthesie'.

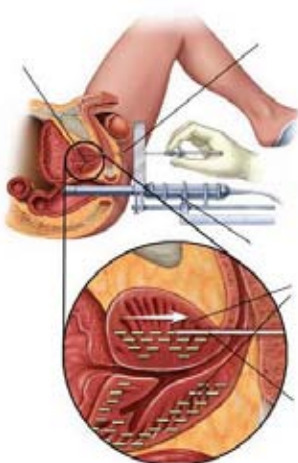
De opname

De behandeling brengt een ziekenhuisopname van één of twee dagen met zich mee. Meldt u zich op het afgesproken tijdstip op de verpleegafdeling Urologie.

De behandeling

De implantatie vindt bij voorkeur plaats onder algehele narcose, maar kan ook met behulp van een ruggeprik gegeven worden.

Ter voorbereiding op de plaatsing van de zaadjes wordt een echografie gemaakt van de prostaat. Hiermee kan het implantatieschema driedimensionaal worden berekend. Op basis hiervan worden de zaadjes met behulp van dunne naalden geïmplanteerd.

Naalden om radioactieve zaadjes te implanteren

Tijdens de behandeling wordt een blaaskatheter in de blaas gebracht om de afvoer van de urine te regelen.

Na de behandeling

Na de behandeling wordt u via de uitslaapkamer naar uw verpleegkamer gebracht. U hoeft niet in bed te blijven, maar mag rondlopen in de kamer.

Het is echter niet toegestaan de kamer onnodig te verlaten. De mogelijkheid bestaat namelijk dat een enkel zaadje via de urine uw lichaam verlaat. Dit kan bij direct contact schadelijke gevolgen hebben voor de natuur. Om deze reden wordt de urine gedurende uw opname in het ziekenhuis gecontroleerd door de verpleegkundigen.

Op de dag na de behandeling wordt de blaaskatheter meestal verwijderd. De urine wordt gecontroleerd op jodiumzaadjes.

U mag naar huis wanneer u uw blaas goed leeg kunt plassen. Dit wordt gecontroleerd door middel van een echografie van de blaas.

Controleafspraken

Een maand na de implantatie wordt een CT-scan gemaakt op de afdeling Radiotherapie. Verder krijgt u een afspraak mee voor een poliklinische controle op de afdeling Radiotherapie. Deze vindt meestal plaats na ongeveer zeven weken. Ook ontvangt u een controleafspraak voor de polikliniek Urologie drie maanden na de implantatie.

Mogelijke risico's, complicaties en bijwerkingen

Vlak na de behandeling

Het is normaal dat de urine wat rood gekleurd is na de operatie. Dit verdwijnt meestal binnen enkele dagen. Soms worden ook bloedstolsels uitgeplast. We raden u aan om ruim 1½ liter per dag te drinken na de ingreep, omdat op die manier de blaas goed gespoeld wordt. Na het verwijderen van de katheter is het normaal dat het plassen branderig aanvoelt. Ook dit verdwijnt meestal na enkele dagen. Meteen na de ingreep kan er wat bloedverlies optreden. Later kan een bloeditstorting ontstaan onder de balzak. Ook is het door de behandeling wat gevoelig tussen de benen. Na de operatie krijgt u antibiotica ter voorkoming van een infectie. Neem deze antibiotica in volgens voorschrift.

Late bijwerkingen

Na een aantal weken kunnen bijwerkingen ontstaan die het gevolg zijn van de bestraling. U kunt dan last hebben van vaker plassen, meer aandrang, een branderig gevoel bij het plassen en een zwakkere straal. We adviseren u dan ook de eerste maanden (zeker tot de eerste poliklinische controle van de uroloog) het medicijn om het plassen te vergemakkelijken (tamsulosine) te blijven gebruiken. Afhankelijk van uw klachten kunt u hier voor langere tijd mee doorgaan.

Het kan ook zijn dat u vooral 's nachts vaker moet plassen. U kunt ook ongewild wat urine verliezen. Veel drinken en het beperken van cafeïnehoudende dranken is raadzaam om de klachten zoveel mogelijk te beperken. Bij de meeste patiënten zijn deze klachten na ongeveer zes maanden verdwenen.

Na meer dan een jaar kan door geringe beschadiging van de endeldarm een enkele maal bloedverlies bij de ontlasting voorkomen. Dit houdt meestal vanzelf op. Bij langdurige of hevige klachten kunt u contact opnemen met de polikliniek Radiotherapie.

Er kan impotentie optreden door de behandeling. De bestraling reikt namelijk tot de zenuw die de erectie verzorgt. Dit kan zelfs pas na jaren optreden. Ook kan de hoeveelheid sperma bij de zaadlozing aanzienlijk teruglopen. Als u veel last blijft houden van deze klachten, kunt u contact opnemen met de polikliniek Urologie.

Algemene richtlijnen na uw opname

Voeding

U hoeft voor deze behandeling geen speciale voedingsmaatregelen te nemen. Als u vanwege andere redenen wel een speciaal dieet heeft, dient u dit met uw behandelend uroloog te bespreken. Zoals eerder vermeld, adviseren we u na de procedure wat meer te drinken.

Activiteiten

Voorkom de eerste zes weken na de ingreep zwaar tillen of zware lichamelijke inspanning. Na enkele dagen mag u uw normale activiteiten geleidelijk weer hervatten. Fietsen kunt u de eerste zes weken beter achterwege laten. U zit dan namelijk precies op de prostaat, wat de klachten kan versterken.

Als u geen klachten heeft, kunt u na zes weken kleine afstanden gaan fietsen. Na drie maanden kunt u weer fietsen zoals u gewend bent.

Seksualiteit

Vier weken na de implantatieprocedure mag u weer geslachtsgemeenschap hebben. U dient dan wel gebruik te maken van een condoom. U moet een condoom gebruiken omdat het een enkele keer voorkomt dat een radioactief zaadje met het sperma meekomt. Het sperma kan verkleurd zijn; donkerbruin tot zwart. Dit is normaal en het gevolg van de implantatieprocedure. Na 12 weken is het niet meer nodig om een condoom te gebruiken.

Alcohol

Omdat alcohol het plassen kan bemoeilijken, is het beter dat u de eerste vier weken na de behandeling geen alcohol gebruikt.

Onderzoek van de endeldarm

Mocht een arts in verband met klachten aan de prostaat of de buik een inwendig onderzoek van de endeldarm en/of de anus willen doen, dan moet u de arts verzoeken dit **uit te stellen tot** minimaal zes maanden na de implantatie om verplaatsing van de zaadjes te voorkomen. Neemt u anders contact op met de behandelend uroloog.

Richtlijnen vanwege de radioactiviteit

Veel patiënten zijn bezorgd over de veiligheid van de behandeling, omdat er gewerkt wordt met radioactieve zaadjes. De radioactieve zaadjes hebben een lage energie zodat de straling aan de buitenkant van het lichaam uiterst gering is. Verder vermindert de activiteit van de radioactieve zaadjes naarmate zij langer in het lichaam aanwezig zijn; ze doven uit. Het risico voor andere mensen in de omgeving is daarmee erg klein. Uw gewone dagelijkse activiteiten leveren geen problemen op voor de omgeving. De dingen die u aanraakt of gebruikt, worden niet radioactief. Lakens, kleren en bestek die door u worden gebruikt, kunnen zonder problemen door anderen worden gebruikt. Uw urine en ontlasting zijn niet radioactief.

In het zeer uitzonderlijke geval dat een zaadje meekomt met de urine, kan dit geen kwaad. U hoeft het zaadje niet te bewaren.

Richtlijnen aangaande familieleden

De straling van de radioactieve stof (Jodium-125) dooft snel uit in het lichaam. Hierdoor komt vrijwel alle straling in de prostaat terecht en bijna niets buiten het lichaam of de omgeving. In het dagelijks leven loopt uw omgeving geen risico. In de volgende situaties moet u gedurende vier maanden echter wél aanvullende maatregelen nemen:

- Als uw partner zwanger is of zwanger kan worden, moet u deze vier maanden in twee verschillende bedden slapen.
- Neem kinderen jonger dan twee jaar in deze periode liever niet langer dan vijf minuten op schoot. Met de kinderen knuffelen of spelen kan geen kwaad.
- Als u om welke reden dan ook onverhoopt binnen een jaar na de brachytherapie komt te overlijden, mag er geen crematie plaatsvinden. Dit in verband met het risico op het vrijkomen van radioactief materiaal.

Wanneer moet u meteen contact opnemen?

- Als u niet kunt plassen na het verwijderen van de katheter, terwijl u wel een volle blaas heeft.
- Als u veel bloed verliest.
- Bij een allergische reactie op de antibiotica. Een allergische reactie kan zich uiten als huiduitslag, galbulten, benauwdheid, of zich plotseling ernstig ziek voelen na het innemen van een antibioticum.
- Als u erge pijn heeft.

Tijdens kantooruren neemt u in deze gevallen contact op met de polikliniek Urologie. Buiten kantooruren neemt u contact op met het algemene nummer van het Catharina Ziekenhuis. De telefoonnummers vindt u onder 'Contactgegevens'.

Wanneer gebeurt wat en waar moet u dan zijn?

<i>Wanneer</i>	<i>Wat</i>	<i>Waar</i>
	Opname	Verpleegafdeling
Dag 1	I-125 implantatie	Operatiekamer
Dag 2	ontslag	
4 weken na implantatie	CT-scan	Afdeling Radiotherapie
7 weken na implantatie	Controle radiotherapeut	Afdeling Radiotherapie
3 maanden na implantatie	PSA bepaling	Laboratorium
	controle uroloog	Polikliniek Urologie

Vragen

Als u na het lezen van deze folder nog vragen heeft, dan kunnen deze beantwoord worden op het spreekuur. Met dringende vragen kunt u telefonisch contact opnemen met:

- de polikliniek Urologie in geval van urologische problemen;
- de afdeling Radiotherapie in geval van vragen die met straling te maken hebben.

Contactgegevens

Catharina Ziekenhuis

040 - 239 91 11

www.catharinaziekenhuis.nl

Afdeling Radiotherapie

040 - 239 64 00

Polikliniek Urologie

040 - 239 70 40

Urologisch Behandelcentrum (UBC)

040 - 239 70 40

Routenummer(s) en overige informatie over de afdeling Radiotherapie kunt u vinden op www.catharinaziekenhuis.nl/radiotherapie

Notities

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

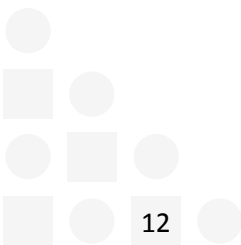
.....

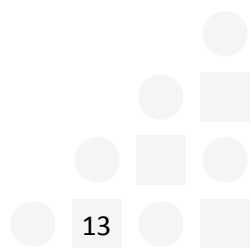
.....

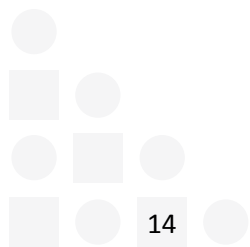
.....

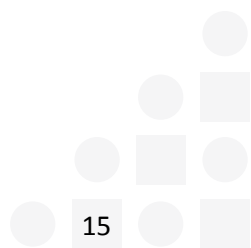
.....

.....

Altijd als eerste op de hoogte?

Meld u dan aan voor onze nieuwsbrief:

www.catharinaziekenhuis.nl/nieuwsbrief

Michelangelolaan 2 – 5623 EJ Eindhoven
Postbus 1350 – 5602 ZA Eindhoven